

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων • Σχολή Επιστημών Αγωγής
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Επιτροπή Εκδηλώσεων
Επιστημονικού Λόγου, Τέχνης & Εξωστρέφειας

Πρακτικά Διημερίδας με θέμα "Σύνδεση Σχολείου και Πανεπιστημίου: Η Φωνή των Φοιτητών και των Εκπαιδευτικών"

Επιμέλεια:

Α. Γαλάνη, Τ. Γκάτσα, Ρ. Καραχάλιου,
Μ. Λιακοπούλου, Ε. Νικολάου

27 & 28
Μαΐου 2023

Παιδαγωγικό Τμήμα
Δημοτικής Εκπαίδευσης

**ΣΥΝΔΕΣΗ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ:
Η ΦΩΝΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ ΔΙΗΜΕΡΙΔΑΣ**

Επιμέλεια: Αλεξάνδρα Γαλάνη, Τατιανή Γκάτσα, Ράνια Καραχάλιου,
Μαρία Λιακοπούλου, Ειρήνη Νικολάου

Σχεδιασμός/ επεξεργασία εξωφύλλου: Βάσια Κλείτσα

ISBN: 978-618-82063-1-1

Περιεχόμενα

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	8
ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ	11
Διαμορφώνοντας ενεργούς πολίτες: Ο ρόλος του σχολικού εγχειριδίου,	12
Σοφία Κώτση	
Ο ρόλος του Προϊσταμένου σε ολιγοθέσιο Δημοτικό σχολείο	29
Αντώνιος Πατητάρας	
Εισαγωγή και διαχείριση καινοτομιών: Η περίπτωση της αυτοαξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου	44
Ιωάννα Αποστόλου, Λίνα Γκαπράνη, Χριστίνα Ντάγκα	
Σύνδεση δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο ρόλος του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων (ΕΟΕ).....	61
Γεώργιος Δάσιος, Κωνσταντίνος Παπαμεντζελόπουλος Δημήτριος Γκότζος, Μαρία Λαϊνά, Μαρία Παπαγεωργίου	
Η σημασία της ανάπτυξης επικοινωνιακών ικανοτήτων στους εκπαιδευτικούς: Μια εμπειρική μελέτη στους εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης για τη σύνδεση των ικανοτήτων επικοινωνίας τους με την αποτελεσματικότητά τους στο πλαίσιο της σχολικής κοινότητας	73
Χριστίνα Σωτηροπούλου	
ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ & ΜΑΘΗΣΗ	91
Η χρήση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας (ΤΠΕ) στην εκπαιδευτική διαδικασία στη μετά Covid-19 περίοδο στα νηπιαγωγεία	92
Αθηνά-Μαρία Λάμπρου, Ζωή Φιλάου, Βασίλειος Γκαντόλιας	
Η επίδραση της μουσικής ακρόασης και της μουσικής εκπαίδευσης στις γνωστικές λειτουργίες εκτελεστικού ελέγχου παιδιών προσχολικής ηλικίας	104
Σοφία Δουκλιά, Ειρήνη Σκοπελίτη	
Διερευνώντας τις αρχικές αντιλήψεις παιδιών προσχολικής ηλικίας για τα ορυκτά και τα πετρώματα	121
Αικατερίνη Παρίση, Ειρήνη Σκοπελίτη	
Αξιοποίηση των αισθητήρων των smartphones ως δομικό κομμάτι των πειραμάτων Φυσικής: Το παράδειγμα του επιταχυνσιόμετρου	138
Παρασκευή Χριστονάση, Κωνσταντίνος Θ. Κώτσης	
Ο γραμματισμός των μαθητών λυκείου σχετικά με έννοιες της σύγχρονης φυσικής	157
Γεωργία Βακάρου, Κωνσταντίνος Κώτσης	
Από τον Μύθο στη Διδασκαλία της Ιστορίας: Μία πρόταση για ομαλή διδακτική μετάβαση	166
Θωμάς Θεοχάρης	
ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ	189

Μαθησιακή δέσμευση και κοινωνικές ανισότητες την περίοδο της πανδημίας Covid-19: Ερευνητικές αναζητήσεις.....	190
Κωνσταντίνα Διαμάντη	
Ο φεμινιστικός λόγος στην πολιτική επικοινωνία και πρακτική. Μελέτες περίπτωσης	201
Θεοχάρης Τσάγκας, Χρυσάνθη Κουτσογιούκη, Αντιγόνη-Τσέσινα Γιαννακού, Ναούμ Κουτσώνας	
Οι ταυτότητες Φύλου και η Ισότητα των Φύλων στη Σουηδία. Μια σύντομη Ανασκόπηση	218
Αικατερίνη Πελέκη	
ΕΙΔΙΚΗ ΑΓΩΓΗ	233
Πολιτικές ένταξης ατόμων με αναπηρία στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα	234
Ειρήνη Αγλαΐα Ράπτη	
Η αποτύπωση της αναπηρίας και των κοινωνικά ευπαθώς ομάδων στα σχολικά εγχειρίδια της Νεοελληνικής Γλώσσας της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	248
Γρηγόριος Κολύδας	
Η γονική εμπλοκή στη λήψη σχολικών και εκπαιδευτικών αποφάσεων για μαθητές/τριες με αναπηρία: Διερεύνηση των παραγόντων που προωθούν ή παρεμποδίζουν τη γονική συμμετοχή στις Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης	259
Ευαγγελία Σιατήρα	
Αποτελεί η αισιοδοξία παράγοντα επηρεασμού της γονεϊκής εμπλοκής στην εκπαίδευση ατόμων με αναπηρία;.....	278
Γελάτσορα Κωνσταντίνα Ολυμπία	
Γονεϊκή εμπλοκή στην εκπαίδευση παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες: Διερεύνηση των στάσεων των γονέων.....	295
Ελένη Κεραμάρη, Δήμητρα Αποστολάκη	
Επηρεάζει η συναισθηματική νοημοσύνη και ο αυτοπροσδιορισμός	312
την ποιότητα ζωής των ατόμων με αναπηρία;.....	312
Ειρήνη Μπάρκα	
Ο κόσμος της οπτικής αναπηρίας: Τα εκπαιδευτικά προγράμματα, η παροχή βοήθειας, εκπαίδευσης και δεξιοτήτων κινητικότητας μέσω του έργου των συνοδών τυφλών	327
Ευθύμιος Αγοραστός	
Η επίδραση της ευτυχίας στην ποιότητα ζωής των ατόμων με κώφωση/βαρηκοΐα	339
Κωνσταντίνα-Ευθυμία Μουσουλή	
Μαθηματικά και μαθητές με οπτική αναπηρία ηλικίας 7-15 ετών.....	348
Μπέτσιου Μυρτώ	
Διεξαγωγή συστηματικής ανασκόπησης στο πεδίο της Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης (ΕΑΕ): “Γλωσσικές παρεμβάσεις , με έμφαση στη δομή του λόγου, και χρήση των Νέων Τεχνολογιών σε παιδιά με κοχλιακά εμφυτεύματα και προβλήματα ακοής”	362
Βικτωρία Δάλλα, Γαρυφαλιά Παπασωτήρη, Θεοχάρης Τσάγκας, Αντιγόνη-Τσέσινα Γιαννακού	
Ανάλυση μελετών σχετικά με τις εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για τη βελτίωση της αναγνωστικής κατανόησης στα άτομα με νοητική αναπηρία	379
Κωνσταντίνα Κωστίκα	

Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για τη διδασκαλία ξένων γλωσσών σε μαθητές με ειδικές μαθησιακές δυσκολίες: μια συστηματική ανασκόπηση	396
Δάλλα Μαριαλένα, Ζιάβρου Αικατερίνη, Μπουκουβάλα Ευαγγελία	
Ανεξάρτητη διαβίωση, διαπροσωπικές σχέσεις και ποιότητα ζωής ατόμων με νοητική αναπηρία: Το παράδειγμα μιας αλληλεξάρτησης	415
Γόγολου Νίκη	
Διδάσκοντας STEAM σε μαθητές με Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (ΔΑΦ)	431
Βασίλειος Γκαντόλιας	
Η καλλιέργεια των κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών με Δ.Α.Φ. μέσα από παρεμβάσεις που αξιοποιούν το θέατρο: μία συστηματική ανασκόπηση	451
Ιωάννα Μυλωνά, Πέτρος Μυλωνάς	
Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις με χρήση Εικονικής Πραγματικότητας για μαθητές με Διαταραχή Αυτιστικού Φάσματος με στόχο την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων: Μία συστηματική ανασκόπηση	470
Βασιλική Ξανθοπούλου, Ελένη Κατσίκη, Αγγελική Ντάνη	
Αποτιμώντας τον θεσμό της παράλληλης στήριξης στην προσχολική εκπαίδευση: ενισχύει ή εμποδίζει την κοινωνική αλληλεπίδραση των μαθητών με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας; Οι εκτιμήσεις των εκπαιδευτικών γενικής αγωγής.....	490
Ηλίας Βασιλειάδης, Σπύρος Κούτρας, Πέτρος Σταγιόπουλος, Ιωάννα Δημητριάδου	
ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	506
Η διαπολιτισμική ικανότητα των εκπαιδευτικών και η ενθάρρυνση της εμπλοκής γονέων αλλοδαπών μαθητών	507
Ευγενία Παππά	
ΤΕΧΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.....	524
Η μορφολογική προσέγγιση του παραμυθιού.....	525
Αλεξάνδρα Φώτη	
Από τον Όλυμπο στη χώρα των Δάκων: μυθολογία και λαογραφία της Ελλάδας και της Ρουμανίας	541
Θεοχάρης Τσάγκας, Αντιγόνη-Τσέσικα Γιαννακού, Ναούμ Κουτσώνας	
ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ & ΑΓΩΓΗΣ.....	555
Παράλληλη συνδιδασκαλία	556
Κωνσταντίνος Γιαβρούτας, Δημήτριος Ντανόπουλος	
Εισήγηση Διευθυντή κατά την έναρξη της σχολικής χρονιάς: Μια υπόθεση εργασίας.....	574
Ελένη Αντζουλάτου	
Μια παιδαγωγική πρόταση για την ανάπτυξη της αειφόρου πολιτεϊότητας.....	584
Σωτηρία Ρέκλου	
Road to reduction (eTwinning).....	600
Δέσποινα Τσιφετάκη	
Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις σε χαρισματικά παιδιά.....	608

Θεοχάρης Τσάγκας, Γαρυφαλιά Παπασωτήρη, Δάλλα Βικτωρία, Αντιγόνη-Τσέσικα Γιαννακού

Η θεατρική κούκλα ως εκπαιδευτικό εργαλείο σε τάξεις μαθητών και μαθητριών τυπικής και μη τυπικής ανάπτυξης 625
Ευαγγελία Αγγέλη

Αναπαραστάσεις του φύλου σε κείμενα μαζικής κουλτούρας για παιδιά. Μια διδακτική αξιοποίηση με σκοπό την ανάπτυξη του Κριτικού Γραμματισμού σε παιδιά της Β΄ Δημοτικού..... 647
Νικόλαος Καλκάνης

Ορθογραφία: ένα απαιτητικό εγχείρημα. Το παράδειγμα του 2^{ου} Δημοτικού Σχολείου Πεύκης... 659
Ολυμπία Ζιάννη, Γλυκερία Δελή

Έρευνα-Δράση και Διδακτική της Ιστορίας: Εφαρμογή σε εκπαιδευτικούς 670
Θωμάς Θεοχάρης 670

Διαφοροποίηση διδασκαλίας: μια εμπειρική ματιά..... 682
Βασιλική Βασιλειάδου

Το Ηπειρώτικο πολυφωνικό τραγούδι και η διδασκαλία του στο Μουσικό σχολείο Ιωαννίνων ... 699
Παναγιώτης Τέλλης

Ενσώματη μάθηση και χορός στην εκπαίδευση: Θεωρητικές αφητηρίες και παιδαγωγικές εφαρμογές..... 712
Αικατερίνη Βασιλάκη

Ελληνικός παραδοσιακός χορός και κοινότητες πρακτικής: Η περίπτωση του σεμιναρίου στη λίμνη Πλαστήρα 725
Αλεξάνδρα Αποστολάκη

ΔΙΔΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ 737

Διδακτικό σενάριο για τη διδασκαλία της έννοιας της ταχύτητας σε φοιτητές Παιδαγωγικών Τμημάτων 738
Μαριάνθη Θεοτοκάτου, Μαρία Θεοδωροπούλου

Κατασκευή απλού σειсмоγράφου από μαθητές Γυμνασίου: ένα hands-on διεπιστημονικό διδακτικό σενάριο με διερεύνηση 751
Βικτώρια Χριστοδούλου

Σχεδιασμός διδακτικής παρέμβασης για τον μαγνητισμό με τη χρήση STEM στο νηπιαγωγείο 763
Βασιλική Σαμαρά, Κωνσταντίνος Θ. Κώτσης

Η δύναμη όπως δεν την ξέρουμε!..... 773
Ολυμπία-Μαρία Σταυρουλάκη

Ζω και Δρω 791
Ευαγγελία Μαρία Τσιλή, Ευθυμία Μηλιώνη

Διδακτικός μετασχηματισμός σεναρίου διδασκαλίας STEM για τις κοινωνικές διαστάσεις της υγείας κατά τη διάρκεια μιας επιδημικής ή πανδημικής έξαρσης 805
Σοφία Κώτση, Ελένη Λεοντίου, Σπυριδούλα Χανδρινού

Μια χρονογραμμή για τα δικαιώματα των γυναικών στην Ευρώπη: Διδακτικό σενάριο με τη χρήση ψηφιακών πόρων της ευρωπαϊκής πύλης πολιτισμού Europeana 831

Βαρβάρα Ζαντραβέλη

Μία αλλιώτικη ομαδοσυνεργατική μέθοδος 850
Παναγιώτης Βυρίδης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αποτελεί βασική στόχευση στα 39 χρονιά λειτουργίας του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αφενός η παροχή στους φοιτητές των απαραίτητων εφοδίων προκειμένου να ανταπεξέρχονται μετά την αποφοίτηση τους στις σύγχρονες απαιτήσεις για το ρόλο τους ως εκπαιδευτικοί, και αφετέρου η καλλιέργεια εκείνων των αξιών, στάσεων και ικανοτήτων, που θα τους επιτρέψουν να ασκούν το ρόλο τους ως στοχαζόμενοι επαγγελματίες αλλά και να εργάζονται ως αποτελεσματικοί ερευνητές των Επιστημών της Αγωγής. Παράλληλα, επιδιώκει τη διαρκή σύζευξη ανάμεσα στην ταχύτατη πρόοδο των επιστημών και στην κοινωνικο-πολιτισμική μετεξέλιξη της σύγχρονης κοινωνίας μας.

Με βάση αυτά τα δεδομένα, το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης πραγματοποίησε Διημερίδα με θέμα **"Σύνδεση Σχολείου & Πανεπιστημίου: Η φωνή των φοιτητών και των εκπαιδευτικών"**, στις **27 & 28 Μαΐου 2023**. Η συγκεκριμένη Διημερίδα αποτελεί πλέον ένα θεσμό για το Τμήμα, καθώς πραγματοποιείται για τρίτη συνεχόμενη χρονιά. Στόχευσή της αποτέλεσε η παρουσίαση ερευνητικών εργασιών πάνω σε σύγχρονα θέματα που αφορούν την εκπαίδευση, η ώσμωση τόσο μεταξύ των νέων ερευνητών όσο και μεταξύ ερευνητών και εκπαιδευτικών, η προβολή και η διάχυση καλών πρακτικών που υιοθετούν οι εν ενεργεία εκπαιδευτικοί, και κυρίως η δημιουργία μιας γέφυρας επικοινωνίας και συνεργασίας μεταξύ του Πανεπιστημίου και του Σχολείου.

Στη Διημερίδα συμμετείχαν με εισήγηση πάνω από 150 νέοι ερευνητές και εν ενεργεία εκπαιδευτικοί από όλη την επικράτεια της χώρας και παρουσιάστηκαν:

- 57 ερευνητικές εργασίες στις θεματικές Διδασκαλία & μάθηση, Σχολική Παιδαγωγική, Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, Ειδική αγωγή, Διαπολιτισμική εκπαίδευση. Μέσα από τις εργασίες αυτές παρουσιάστηκαν νέα ερευνητικά δεδομένα και δόθηκε η ευκαιρία να συζητηθούν ζητήματα μεθοδολογίας, σύνδεσης της έρευνας με την πράξη, καθώς και να αναδειχθούν νέα πεδία έρευνας.
- 24 εργασίες που αποτελούσαν 'Καλές πρακτικές διδασκαλίας και αγωγής'. Εν ενεργεία εκπαιδευτικοί οι οποίοι καινοτομούν, δοκιμάζουν και

πειραματίζονται μοιράστηκαν την εμπειρία τους παρουσιάζοντας πρακτικές που δοκίμασαν στην τάξη και το σχολείο. Πρόκειται για πρακτικές οι οποίες στοχεύουν στη βελτίωση της μαθησιακής διαδικασίας και αξιολογούμενες αποδεικνύονται επιτυχείς και αποτελεσματικές σε ένα συγκεκριμένο πλαίσιο.

- 20 διδακτικά σενάρια/ διδακτικές προτάσεις, οι οποίες αποτελούν αφετηρία για αναθεώρηση παγιωμένων αντιλήψεων και παραδοχών για τη διδασκαλία.

Στα Πρακτικά αυτά συμπεριλαμβάνονται επιλεγμένες εργασίες μέσα από τις οποίες αποτυπώνεται η παιδαγωγική πράξη εν ενεργεία εκπαιδευτικών και η σύγχρονη έρευνα σε ποικίλα πεδία των Επιστημών της Αγωγής. Με την έκδοση αυτού του τόμου επιδιώκεται: α) Η διάχυση των καλών πρακτικών και καινοτόμων δράσεων, β) ο προβληματισμός για νέα ερευνητικά ερωτήματα και σύγχρονες μεθοδολογικές προσεγγίσεις, γ) η σύνδεση θεωρίας-πράξης. Κυρίως όμως ο τόμος αυτός αποτελεί μια αισιόδοξη απάντηση στο ερώτημα «Εάν το σύγχρονο ελληνικό σχολείο, με όλα τα προβλήματα που αυτό αντιμετωπίζει, μπορεί να διασφαλίσει την ποιότητα και την ισότητα στην εκπαίδευση».

Σπυρίδων-Γεώργιος Σούλης

Πρόεδρος του ΠΤΔΕ

Καθηγητής

Ιωάννινα 2023

Σύνδεση δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ο ρόλος του Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων (ΕΟΕ)

Γεώργιος Δάσιος

Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Πατρών, Πρόεδρος ΕΟΕ., gdassios@otenet.gr

Κωνσταντίνος Παπαμεντζελόπουλος

Δρ., Διευθυντής ΕΟΕ., krapamentzelopoulos@minedu.gov.gr

Δημήτριος Γκότζος

Δρ., Επιστημονικό προσωπικό ΕΟΕ, dmgtzs@gmail.com

Μαρία Λαϊνά

ΜΑ, Med, Επιστημονικό προσωπικό ΕΟΕ, mlaina@minedu.gov.gr

Μαρία Παπαγεωργίου

ΜΑ, Med, Επιστημονικό προσωπικό ΕΟΕ, mrapageorgiou3@minedu.gov.gr

Περίληψη

Η ανεξάρτητη διοικητική αρχή με την επωνυμία «Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων» (ΕΟΕ) και διεθνή ονομασία «National Exams Organization», με έδρα την Αθήνα, αποτελεί επιτελικό επιστημονικό φορέα αρμόδιο για ζητήματα που αφορούν στις εξετάσεις εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αποστολή του Οργανισμού είναι η υποστήριξη του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων για τη διασφάλιση της υψηλής ποιότητας των εξετάσεων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι έρευνες και μελέτες του ΕΟΕ στηρίζονται στα δεδομένα της αποτύπωσης, καθώς και στην εύρεση και αξιοποίηση βέλτιστων πρακτικών από τα διάφορα εξεταστικά συστήματα για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια στον ελλαδικό, ευρωπαϊκό και διεθνή χώρο. Οι έρευνες αυτές εμπίπτουν σε τρεις διακριτούς ερευνητικούς κύκλους, ήτοι: Εξεταστικά συστήματα στις χώρες της Ευρώπης, Ελληνικό εξεταστικό σύστημα και Ολιστική θεώρηση του συστήματος των Πανελλαδικών Εξετάσεων. Οι έρευνες αυτές αποτελούν παραδείγματα σύνδεσης του σχολείου με την τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω των εξετάσεων πρόσβασης. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στον μελλοντικό σχεδιασμό του ΕΟΕ με γνώμονα την ενίσχυση της σύνδεσης ανάμεσα στο σχολείο και την τριτοβάθμια εκπαίδευση μέσω των εισαγωγικών εξετάσεων στην Ελλάδα και διεθνώς.

Λέξεις-κλειδιά: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων, ερευνητικοί κύκλοι, Πανελλαδικές Εξετάσεις, πρόσβαση, τριτοβάθμια, δευτεροβάθμια εκπαίδευση

0. Εισαγωγή

Ο ΕΟΕ, στο πλαίσιο εφαρμογής του ιδρυτικού του Νόμου (άρθρο 16 του Ν. 4186/2013) ως «επιτελικός επιστημονικός φορέας αρμόδιος για ζητήματα που αφορούν στις γραπτές προαγωγικές και απολυτήριες εξετάσεις στο Γενικό και στο Επαγγελματικό Λύκειο και στις εξετάσεις εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση» έχει προβεί σε συγκριτικές μελέτες που εμπίπτουν στους παρακάτω τρεις (3) ερευνητικούς κύκλους:

Α. Εξεταστικά συστήματα στις χώρες της Ευρώπης, με έμφαση στο πεδίο της πρόσβασης του μαθητή¹ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Β. Ελληνικό εξεταστικό σύστημα: Αποτύπωση και ανάλυση των μεταρρυθμίσεων και του γενικότερου νομικού πλαισίου του ζητήματος της εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα αρχής γενομένης το έτος 1964, έτος καθιέρωσης εθνικών εξετάσεων για την πρόσβαση στα πανεπιστήμια.

Γ. Ολιστική θεώρηση του συστήματος των Πανελλαδικών Εξετάσεων: Η ολιστική διάσταση του οράματος του ΕΟΕ βασίζεται στον κυκλικό τρόπο δράσης και αξιοποίησης του υλικού των Πανελλαδικών Εξετάσεων και εντέλει στη βιωσιμότητά του. Μέσα από τη δημιουργία ψηφιακού αποθετηρίου, του «Αρχείου Θεμάτων», με τα παλαιά θέματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων για το Γενικό και το Επαγγελματικό Λύκειο, Ημερήσιο και Εσπερινό, το σώμα των παλαιών θεμάτων επαναπλαισιώνεται και επαναπροσδιορίζεται μέσα από οργανωτική αλλαγή στην προσέγγιση του ήδη υπάρχοντος υλικού.

1. Ερευνητικοί κύκλοι

1.1 Α' ερευνητικός κύκλος: Συγκριτικές μελέτες εξεταστικών συστημάτων, στρατηγικών και πολιτικών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο

Οι Λάμπρος κ.ά. (2016α), στην πρώτη μελέτη του ΕΟΕ, εστιάζουν στην επισκόπηση του συστήματος εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση σε δέκα χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στη δομή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και στο σύστημα εισαγωγής των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Πιο συγκεκριμένα στο πρώτο κεφάλαιο της μελέτης γίνεται μια επισκόπηση του συστήματος της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης που ισχύει

¹ Συμβατικά και για λόγους οικονομίας κειμένου και διευκόλυνσης της ανάγνωσης χρησιμοποιείται μόνον το αρσενικό γένος στο παρόν κείμενο.

στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται, σε γενικές γραμμές, στη δομή της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και, εκτενώς, στο σύστημα εισαγωγής των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στις εξής χώρες: Φινλανδία, Αγγλία, Γαλλία, Γερμανία, Ιταλία, Ισπανία, Αυστρία, Ολλανδία, Δανία, Σλοβακία. Στο τέλος της μελέτης παρατίθενται, με τη μορφή παραρτήματος, το ερωτηματολόγιο που εστάλη από τον ΕΟΕ μέσω του δικτύου «Ευρυδίκη» στα ευρωπαϊκά κράτη και αφορά στην πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και οι απαντήσεις που έλαβε ο Ε.Ο.Ε.

Η δεύτερη μελέτη του ως άνω πρώτου ερευνητικού κύκλου (Λάμπρος κ.ά. 2016γ), σε συνέχεια της προηγούμενης (2016α), επικεντρώνεται στο σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε τέσσερις χώρες και συγκεκριμένα στις: Αγγλία, Γαλλία, Φινλανδία, Ιταλία. Κύρια πηγή της μελέτης αυτής αποτέλεσε η διά ζώσης επικοινωνία με τους μορφωτικούς ακολούθους πρεσβειών και επικεφαλής των εκπαιδευτικών οργανισμών/φορέων των τεσσάρων αυτών χωρών στην Ελλάδα, καθώς και το έντυπο/ψηφιακό υλικό που υπέδειξαν ή παραχώρησαν οι ανωτέρω.

Οι Παπαμεντζελόπουλος κ.ά. (2021) μελετούν τον τρόπο εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση των ευρωπαϊκών χωρών. Ειδικότερα, ο ΕΟΕ συμπεριλαμβάνει στην έρευνά του τα εξεταστικά συστήματα όλων των ευρωπαϊκών χωρών εντός ζώνης Σένγκεν, όπως επίσης των υποψηφίων προς ένταξη στη ζώνη Σένγκεν χωρών, του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας ως χωρών-μελών του Κοινού Ταξιδιωτικού Χώρου (Common Travel Area), ο οποίος είναι αναγνωρισμένος από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ (Treaty of Amsterdam) και λειτουργεί ανεξάρτητα από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) και την ιδιότητα μέλους σε αυτή. Αντικείμενο αυτής της μελέτης είναι να παρουσιάσει το θεωρητικό μέρος, αλλά και την εφαρμογή, δηλαδή το πώς λειτουργούν τα ευρωπαϊκά συστήματα εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Για τη διερεύνηση των συστημάτων εισαγωγής χρησιμοποιήθηκε προσέγγιση δύο σταδίων μεικτής μεθόδου: αρχικά χαρτογράφηση ανά τύπο συστήματος των κρατών μελών της Ε.Ε. και των εντός ζώνης Σένγκεν χωρών και στη συνέχεια ανάλυση του εκπαιδευτικού συστήματος κάθε χώρας μεμονωμένα και των τυπικών μερών του. Δεδομένα και περιγραφές συλλέχθηκαν από συγκριτικές πηγές δεδομένων και στη συνέχεια επιβεβαιώθηκαν από εθνικούς εμπειρογνώμονες των αντίστοιχων χωρών. Βασική πηγή πληροφοριών της παρούσας εργασίας υπήρξε η ιστοσελίδα του αντίστοιχου Υπουργείου Παιδείας των εξεταζόμενων χωρών.

1.1.1 Γενικά συμπεράσματα Α' ερευνητικού κύκλου

Γενικότερα συμπεράσματα που μπορούν να αντληθούν από τον πρώτο αυτό ερευνητικό κύκλο και άπτονται των ευρωπαϊκών εξεταστικών συστημάτων συνοψίζονται στα εξής:

α. *Εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο ως κύριος τρόπος εισαγωγής.* Ο κύριος τρόπος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη είναι οι εξετάσεις σε εθνικό επίπεδο. Οι εθνικές εξετάσεις οδηγούν πρωτεύοντως στην απόκτηση απολυτηρίου και εμμέσως στην εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι εξετάσεις αυτές έχουν προσλάβει πλέον αδιαπραγμάτετο ιστορικό-θεσμικό χαρακτήρα στην εκπαιδευτική διαδικασία.

β. *Ευελιξία-Συμπληρωματικοί τρόποι εισαγωγής.* Εκτός από τον βασικό τρόπο των εθνικών εξετάσεων, εντοπίζονται και άλλοι συμπληρωματικοί τρόποι για την πρόσβαση, κυρίως σε δύο περιπτώσεις: α) σε σχολές υψηλής ζήτησης, με επιπλέον κριτήρια, προσόντα και εξετάσεις, β) σε σχολές χαμηλής ζήτησης, ακόμα και χωρίς επιπλέον εξετάσεις, αλλά με τον βαθμό του εθνικού απολυτηρίου.

γ. *Εξεταστέα ύλη.* Η εξεταστέα ύλη δεν υπόκειται σε περιορισμούς. Παντού περιγράφεται και δεν ορίζεται. Αυτό σημαίνει ότι αντικείμενο εξέτασης δεν είναι σελίδες ή κεφάλαια, αλλά ενότητες ή ολόκληρα τμήματα του γνωστικού αντικείμενου. Κυριαρχεί η τάση, η εξεταστέα ύλη να ταυτίζεται με τη διδαχθείσα σε όλη την ανώτερη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, κάτι που είναι διακριτό ιδιαίτερα στις θετικές επιστήμες.

1.2 Β' ερευνητικός κύκλος: Ελληνικό εξεταστικό σύστημα

Ο κύκλος αυτός περιλαμβάνει τη συλλογή και καταγραφή των συστημάτων πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Ελλάδας από το 1964 (έτος καθιέρωσης εθνικών εξετάσεων).

Οι Λάμπρος κ.ά (2016β), στην πρώτη μελέτη του ΕΟΕ του δεύτερου ερευνητικού κύκλου, πραγματεύονται την προβληματική που έχει αναπτυχθεί από το 1964 μέχρι σήμερα για το ζήτημα της πρόσβασης στην ανώτατη εκπαίδευση και αφορά κυρίως στους εξής άξονες: i. το αδιάβλητο και δίκαιο της διαδικασίας επιλογής, ii. τον καθορισμό των εξεταζόμενων μαθημάτων, iii. την εξεταστέα ύλη, iv. τη μορφή των θεμάτων, v. τον τρόπο βαθμολόγησης, vi. τη συμμετοχή ή όχι του απολυτηρίου του Λυκείου στον μέσο όρο της βαθμολογίας των εξετάσεων, vii. τον καθορισμό του

αριθμού των εισακτέων, viii. την αποδέσμευση του τρόπου εισαγωγής στις σχολές από τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η δεύτερη μελέτη αναφορικά με το ελληνικό εξεταστικό σύστημα (Παπαμεντζελόπουλος κ.ά. 2021) είναι αποτέλεσμα επεξεργασίας και σύνθεσης των κυριότερων μεταρρυθμίσεων για το διάστημα 2000-2020 για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τόσο των αποφοίτων Γενικού Λυκείου (ΓΕΛ), όσο και των αποφοίτων Επαγγελματικού Λυκείου (ΕΠΑΛ).

Η τρίτη μελέτη του δεύτερου ερευνητικού κύκλου (Παπαμεντζελόπουλος κ.ά. 2021) αναδεικνύει, μέσα από ένα πλούσιο φωτογραφικό υλικό από το προσωπικό αρχείο του Χρήστου Γκούβη και μια ιδιαίτερη συνέντευξη με τον τότε προγραμματιστή των εισαγωγικών εξετάσεων του 1964, το μεγαλύτερο πρόβλημα των πρώτων Πανελλαδικών Εξετάσεων, που δεν ήταν άλλο από τον τρόπο διαχείρισης των βαθμών που έλαβαν οι υποψήφιοι, σε σχέση με τις προτιμήσεις τους, ώστε να καταρτισθούν οι πίνακες εισακτέων στα πανεπιστημιακά τμήματα σε σύνολο υποψηφίων που έφταναν σχεδόν τους 40.000. Αυτή η διαδικασία έπρεπε να διεκπεραιωθεί με τον μεγαλύτερο ηλεκτρονικό υπολογιστή που διέθετε τότε στη Δημόσια Διοίκηση η Ελλάδα, ο οποίος ανήκε στην Εθνική Στατιστική Υπηρεσία και ήταν ένας υπολογιστής IBM 1401 με 41 Kbytes, που καταλάμβανε έναν χώρο 200 τετραγωνικών μέτρων, και λειτουργούσε με διάτρητες καρτέλες και μαγνητικές ταινίες. Το μεγάλο πρόβλημα όμως, ήταν η εύρεση του ανθρώπου που θα οργάνωνε και θα διεκπεραίωνε αυτό το τεράστιο, για την εποχή, έργο, δηλαδή έναν άνθρωπο με υπολογιστικές, οργανωτικές και διοικητικές γνώσεις. Ο άνθρωπος αυτός ήταν ο Χρήστος Γκούβης.

1.2.1. Γενικά συμπεράσματα Β' ερευνητικού κύκλου

Σύμφωνα με τον Β' ερευνητικό κύκλο, οι Πανελλαδικές Εξετάσεις, η μετάβαση από τη δευτεροβάθμια στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, είναι ο κύριος ρυθμιστής της λειτουργίας όλου του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας. Ανεξάρτητα από τις πολλές αλλαγές στο σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι εξετάσεις εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα παρουσιάζουν μια αξιόπιστη εικόνα. Επί δεκαετίες οι Πανελλαδικές Εξετάσεις θεωρούνται, και είναι, αδιάβλητες και αντικειμενικές. Αυτό αποτελεί αιτία και ταυτόχρονα αποτέλεσμα της διατήρησης του αυστηρού κεντρικού ελέγχου των εξετάσεων από το Υπουργείο Παιδείας.

Τα διαθέσιμα στοιχεία δείχνουν: i. τη συνεχή αύξηση της δαπάνης των οικογενειών στον τομέα της φροντιστηριακής εκπαίδευσης των μαθητών των τελευταίων τάξεων του Λυκείου, η οποία πέρα από την οικονομική επιβάρυνση δρα ενισχύοντας την ανισότητα στην ελληνική εκπαίδευση και ii. την τάση των υποψηφίων, όταν τους δίνεται η δυνατότητα επιλογής, να επιλέγουν μάθημα στο οποίο θα εξασφαλίσουν υψηλότερη βαθμολογία έναντι του μαθήματος που υποστηρίζει με πληρότητα το γνωστικό υπόβαθρο του τμήματος/σχολής που επιλέγουν να φοιτήσουν. Προκύπτει από δεδομένα της περιόδου 2005-2015 όσον αφορά στα μαθήματα: 1) Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων έναντι της Χημείας και 2) Βιολογία γενικής παιδείας έναντι των: Φυσικής – Ιστορίας – Μαθηματικών γενικής παιδείας².

Οι μεταρρυθμίσεις στην επαγγελματική εκπαίδευση του 2017 καθώς και του 2020 (ν. 4763/2020) προωθούν αλλαγές που αναδεικνύουν και στηρίζουν μια σύγχρονη επαγγελματική εκπαίδευση, η οποία ευελπιστεί να μετατραπεί σε σημαντικό μοχλό ανάπτυξης της χώρας, αφού εκτός από το άνοιγμα στην πανεπιστημιακή εκπαίδευση, συνδέεται άμεσα με τις ανάγκες και τη ζήτηση στην αγορά εργασίας.

Η δυνατότητα που δίνεται στους υποψήφιους φοιτητές να δηλώνουν την προτίμησή τους για μεγάλο αριθμό σχολών έχει ως αποτέλεσμα την παραγνώριση των ενδιαφερόντων τους. Σε έρευνες που έγιναν στους φοιτητές των ελληνικών πανεπιστημίων, ποσοστό λίγο πάνω από το 50% φοιτούσαν σε τμήμα της πρώτης προτίμησής τους³. Σημειώνεται ότι ως πρώτη προτίμηση των υποψηφίων υπολογίζεται αυτή που δηλώθηκε στο μηχανογραφικό δελτίο μετά την ανακοίνωση της βαθμολογίας που έλαβαν στις Πανελλαδικές Εξετάσεις⁴. Ενδέχεται να είναι η πραγματική πρώτη προτίμησή τους διαφορετική από αυτή που δήλωσαν ως «πρώτη προτίμηση» στο μηχανογραφικό δελτίο, καθώς για τη δήλωση αυτή πιθανότητα να συνεκτιμήθηκε μια βαθμολογία χαμηλότερη του αναμενόμενου βαθμού εισαγωγής στη σχολή της πραγματικής πρώτης προτίμησης. Με άλλα λόγια, το ποσοστό του 50% (που αφορά στους φοιτητές που φοιτούν σε σχολή της πρώτης προτίμησής τους) θα ήταν πιθανώς μικρότερο, αν αυτές οι δηλώσεις προτίμησης στο μηχανογραφικό δελτίο γίνονταν σε ουδέτερο χρόνο, πριν από τις Πανελλαδικές Εξετάσεις (και όχι μετά την ανακοίνωση των βαθμολογιών).

² Πρβλ. Καμαριανός κ.ά. (2019).

³ Βλ. Ζαγκλαρά (2015).

⁴ Από το 2005 και στο εξής η δήλωση του μηχανογραφικού δελτίου γίνεται μετά τη διεξαγωγή των Πανελλαδικών Εξετάσεων.

1.3 Γ' ερευνητικός κύκλος: Ολιστική θεώρηση του συστήματος των Πανελλαδικών Εξετάσεων

Ο ΕΟΕ έχοντας ως αφετηρία και κεντρικό άξονα το «Αρχείο Θεμάτων», δηλαδή το αποθετήριο του ΕΟΕ των θεμάτων των πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων των ΓΕΛ, ΕΠΑΛ, ειδικών μαθημάτων και των επαναληπτικών εξετάσεων αυτών (<https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/arxeio-thematon>), τα στατιστικά δεδομένα βαθμολόγησης των Πανελλαδικών Εξετάσεων της Γενικής Διεύθυνσης Ψηφιακών Συστημάτων, Υποδομών και Εξετάσεων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αντλεί στοιχεία και βάσει αυτών παρουσιάζει ευρήματα από τα γνωστικά αντικείμενα των πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων.

Το πρώτο ερευνητικό εγχείρημα στον κύκλο αυτό έγινε το 2022 με την περίπτωση του πανελλαδικώς εξεταζόμενου μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στη μελέτη των Παπαμεντζελόπουλος κ.ά. (2022). Στη μελέτη αυτή, διερευνάται το κατά πόσο τα θέματα των Πανελλαδικών Εξετάσεων επηρεάζονται από τη γενικότερη φιλοσοφία των ανά περίοδο ισχυόντων Προγραμμάτων Σπουδών/εγκυκλίων/υπουργικών αποφάσεων (ΥΑ) και αντανakλούν στόχους τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και στην τεχνική τους προσέγγιση μέσα από την επιλεγμένη τυπολογία των δραστηριοτήτων ή/και την αντίστοιχη αύξηση/μείωση μέγιστης μοριοδότησης των δραστηριοτήτων με βάση τη βαθμολογική κλίμακα.

Η μελέτη αυτή έρχεται να συμπληρώσει παλαιότερη έρευνα (Λάμπρος κ.ά. 2017) που είχε διεξαχθεί από τον ΕΟΕ. Τότε είχε τεθεί το ερευνητικό ερώτημα για τη διεξαγωγή έρευνας με κεντρικό άξονα την κατανομή των μονάδων βαθμολόγησης ανά ερώτηση στις Πανελλαδικές Εξετάσεις, ώστε να αναδειχθεί σε τι είδους ερωτήσεις ανταποκρίνονται καλύτερα οι μαθητές. Με την πρόσφατη μελέτη του 2022 δίνεται απάντηση σε αυτό ερώτημα. Τα στατιστικά δεδομένα βαθμολόγησης για τα έτη (2017-2022) αποτυπώνουν μια σχετική σταθερότητα στη γενική απόδοση των μαθητών στο γνωστικό αντικείμενο της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στις Πανελλαδικές Εξετάσεις, εξαιρουμένης της χαμηλής επίδοσης κατά τη διάρκεια των ειδικών συνθηκών της πανδημίας (2020-2021). Πιο συγκεκριμένα σε ένα βαθμολογικό δείγμα πενταετίας 2017-2022, από την κατανομή βαθμολογίας σε κάθε επιμέρους Θέμα Α, Β, Γ, Δ, όσον αφορά το ποσοστό κάλυψης των διαθέσιμων μονάδων διαπιστώνονται τα εξής: Στο Θέμα Α ο Μέσος Όρος (ΜΟ) βαθμολογίας κυμαίνεται στο 56%-62%, στο Θέμα Β 59%-76%, στο Θέμα Γ 54%-60% και στο Θέμα Δ

54%-59%, με το χαμηλότερο ποσοστό να παρατηρείται το 2020 (πιθανότατα λόγω ιδιαίτερων συνθηκών σε περίοδο πανδημίας). Στο Θέμα Β σημειώνονται υψηλότερα ποσοστά ΜΟ βαθμολογίας με εύρος 67%-76%, πιθανότητα λόγω δραστηριοτήτων κλειστού τύπου, εξαιρουμένου του έτους 2020. Επίσης, πριν την κοινή εξέταση Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας το 2020 (παλαιό και νέο σύστημα) και το 2021 (νέο σύστημα) παρατηρούνται υψηλότερα ποσοστά ΜΟ βαθμολογίας στο Θέμα Β. Στα θέματα Α, Γ και Δ, στα οποία οι ασκήσεις είναι ανοικτού τύπου (περίληψη/ερμηνευτικό σχόλιο/παραγωγή λόγου), οι μέσοι όροι της τελευταίας πενταετίας κυμαίνονται στα 56%-59% του ΜΟ της βαθμολογίας.

1.3.1 Γενικά συμπεράσματα Γ' ερευνητικού κύκλου

Με το «Αρχείο Θεμάτων» (<https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/arχειo-thematon>), δηλαδή το αποθετήριο του ΕΟΕ των θεμάτων των πανελλαδικώς εξεταζόμενων μαθημάτων- προσφέρεται ένα πρωτογενές υλικό για τα εξεταζόμενα γνωστικά αντικείμενα, τα οποία η εκπαιδευτική κοινότητα, φορείς και ιδιώτες, σε συλλογικό ή/και ατομικό επίπεδο, μπορούν να ερευνήσουν από τη δική τους οπτική γωνία, με βάση τα ενδιαφέροντά τους, τους σκοπούς και στόχους τους. Για την περίπτωση του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας, η αποτύπωσή του αποτελεί τη βάση για μια ολιστική θεώρηση τόσο των Προγραμμάτων Σπουδών όσο και της ευρύτερης και σε βάθος θεώρησης του γνωστικού αντικείμενου της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας⁵.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών, το χρονικό διάστημα 2000-2022, όπως επίσης και το αποθετήριο «Αρχείο Θεμάτων» του ΕΟΕ, για το γνωστικό αντικείμενο Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, διαπιστώνεται ότι τα Προγράμματα Σπουδών και η σύνταξη των θεμάτων για τα εξεταζόμενα γνωστικά αντικείμενα στο πλαίσιο των Πανελλαδικών Εξετάσεων είναι άξονες αλληλένδετοι.

Η επεξεργασία στατιστικών στοιχείων με βάση το αποθετήριο «Αρχείο Θεμάτων» δίνει σημαντικές πληροφορίες για τα θέματα των εξετάσεων στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, τον χαρακτήρα των κειμένων, τις θεματικές, την τυπολογία των ασκήσεων και διασφαλίζει κατά κύριο λόγο ομοιογένεια και σύγκλιση, τόσο στα θέματα αυτά καθεαυτά όσο και στη μετάδοση των κριτηρίων ποιότητάς τους σε εμπλεκόμενες ομάδες εκπαιδευτικών, όπως για παράδειγμα θεματοδότες,

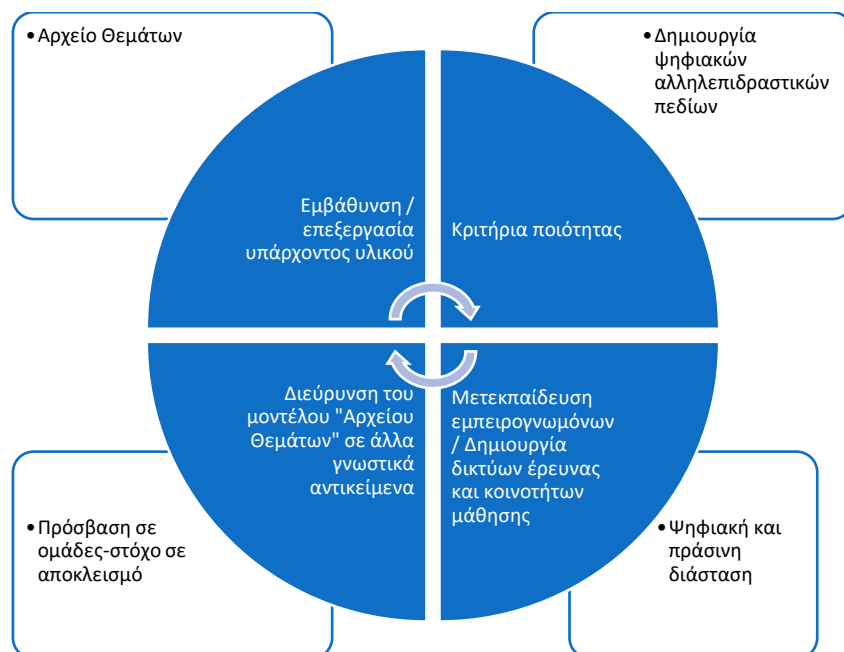
⁵ Πρβλ. Δάσιος κ.ά (2023).

επιμορφωτές στην εξέταση και βαθμολόγηση των γραπτών δοκιμών των Πανελλαδικών Εξετάσεων στη Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία, λαμβάνοντας υπόψη τα ισχύοντα ανά χρονική περίοδο Προγράμματα Σπουδών και την ισχύουσα νομοθεσία.

2. Μελλοντικοί στόχοι Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων

Στόχος του ΕΟΕ είναι η αξιοποίηση του υπάρχοντος υλικού από την επίσημη ιστοσελίδα του Οργανισμού μέσω της διεύρυνσης των αποθετηρίων και δημιουργίας Αρχείων Θεμάτων για όλα τα πανελλαδικώς εξεταζόμενα γνωστικά αντικείμενα και θεματικού καταλόγου των δημοσιευμένων ερευνών του Οργανισμού. Η αξιοποίηση του υπάρχοντος υλικού γίνεται στην παρούσα φάση με άξονα την ανοιχτότητα και προσβασιμότητά του στο κοινωνικό σύνολο και τη μελλοντική δημιουργία αλληλεπιδραστικού ψηφιακού αποθετηρίου για κάθε πανελλαδικώς εξεταζόμενο γνωστικό αντικείμενο, με στόχο την κατασκευή ψηφιακών περιβαλλόντων μάθησης κάνοντας χρήση τεχνητής νοημοσύνης (AI-Artificial Intelligence) με ταυτόχρονη εστίαση στην ανάπτυξη ήπιων δεξιοτήτων των χρηστών, αλλά και στη διεύρυνση χρήσης του υπάρχοντος υλικού από περισσότερες ομάδες-στόχους, όπως π.χ. ομογένεια, αλλοδαπούς, σπουδαστές νεοελληνικής γλώσσας (βλ. Σχήμα 1). Με αυτόν τον τρόπο η προσβασιμότητα του αποθετηρίου και ο προσδιορισμός του ως υλικού ανοικτής πρόσβασης υποστηρίζουν την εξατομίκευση στην επεξεργασία του υλικού από όλες τις ομάδες στόχους. Συμπερασματικά μέσα από τις συγκριτικές μελέτες του Ε.Ο.Ε στο πλαίσιο των τριών ερευνητικών κύκλων ενισχύεται η σύνδεση ανάμεσα στη δευτεροβάθμια και την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Σχήμα 1: Μελλοντικοί στόχοι Εθνικού Οργανισμού Εξετάσεων

Βιβλιογραφία

- Δάσιος, Γ., Παπαμεντζελόπουλος, Κ., Γκότζος, Δ., Λαϊνά, Μ., Παπαγεωργίου, Μ. & Καρσιώτης, Π. (2023). Επισκόπηση των Θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων με Βάση τα Αντίστοιχα Προγράμματα Σπουδών. Η Περίπτωση της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στο Γενικό Λύκειο. Στο Α. Τσέκου, Α. Κατσαμάγκος, Α. Παπαδοπούλου & Ξ. Φουλίδη (Επιμ.), *Πρακτικά Διεθνούς Επιστημονικού Συνεδρίου "Αναλυτικά Προγράμματα: Θεωρία και Πράξη"*. Α Τόμος, Ελευσίνα 15-16 Δεκεμβρίου 2022 (σ. 286-294). Ελευσίνα: Διεύθυνση Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Αττικής. Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από: https://eoe.minedu.gov.gr/images/Synedrio_Elefsina_12_2022_praktika_EOE.pdf
- Ζαγκλαρά, Π. (2015). *Κοινωνιοψυχολογικές διαστάσεις διαμόρφωσης εκπαιδευτικής πολιτικής: η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση*. Διδακτορική διατριβή. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.
- Καμαριανός, Γ., Κυρίδης, Α., Φωτόπουλος, Ν. & Χαλκιώτης, Δ. (2019). *Το δημόσιο σχολείο στην Ελλάδα. Όψεις και τάσεις μιας αναδυόμενης ιδιωτικοποίησης*. Αθήνα: ΔΟΕ/ΟΛΜΕ/Educational International.
- Λάμπρος, Α., Μιτσιάλη, Χρ. & Παπαμεντζελόπουλος, Κ. (2016α). *Ευρωπαϊκά εξεταστικά συστήματα*. Β' έκδοση. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.). Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από:

<https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/149-evropaika-eksetastika-systimata>

Λάμπος, Α., Μιτσιάλη, Χρ. & Παπαμεντζελόπουλος, Κ. (2016β). *Συστήματα Εισαγωγής στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα 1964-2016*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.). Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από: <https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/153-systimata-eisagogis-stin-tritovathmia-ekpaidefsi-stin-ellada-1964-2016>

Λάμπος, Α., Μιτσιάλη, Χρ. & Παπαμεντζελόπουλος, Κ. (2016γ). *Επιτομή του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε Αγγλία, Γαλλία, Ιταλία, Φινλανδία*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.). Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από: <https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/225-epitomi-tou-systimatos-prosvasis-stin-tritovathmia-ekpaidefsi>

Λάμπος, Α., Μιτσιάλη, Χρ., Παπαμεντζελόπουλος, Κ. & Σατραζέμη, Κ. (2017). *Επεξεργασία των βαθμολογικών επιδόσεων στη Νεοελληνική Γλώσσα στις Πανελλαδικές Εξετάσεις 2006-2016*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.). Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από: <https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/227-epexsergasia-ton-vathmologikon-epidoseon-sti-neoelliniki-glossa-stis-panelladikes-eksetaseis-2006-2016>

Παπαμεντζελόπουλος, Κ., Γκότζος, Δ., Λαϊνά, Μ., Παπαγεωργίου, Μ. & Καρσιώτης, Π. (2022). *Επισκόπηση των Θεμάτων των Πανελλαδικών Εξετάσεων με Βάση τα Αντίστοιχα Προγράμματα Σπουδών. Η Περίπτωση της Νεοελληνικής Γλώσσας και Λογοτεχνίας στο Γενικό Λύκειο*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.). Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από: <https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/259-episkopisi-ton-thematon-ton-panelladikon-eksetaseon-me-vasi-ta-antistoixa-programmata-spoudon-i-periptosi-tis-neoellinikis-glossas-kai-logotexnias-sto-geniko-lykeio>

Παπαμεντζελόπουλος, Κ. & Παπαγεωργίου, Μ. (2021). *Ο πρώτος υπολογιστής του δημόσιου τομέα στην υπηρεσία των πρώτων πανελλαδικών εξετάσεων. Αφιέρωμα στον Χρήστο Γκούβη, τον προγραμματιστή των πρώτων εθνικών εξετάσεων για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.). Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από: <https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/247-o-protos-ypologistis->

του-dimosiou-tomea-stin-ypiresia-ton-proton-panelladikon-eksetaseon-
afieroma-ston-xristo-goyvi-ton-programmatisti-ton-proton-ethnikon-
eksetaseon-gia-tin-eisagogi-stin-tritovathmia-ekpaidefsi

Παπαμεντζελόπουλος, Κ., Παπαγεωργίου, Μ., Σατραζέμη, Κ. & Φραγκούλια, Α.
(2021). *Οι Πανελλαδικές Εξετάσεις την τελευταία εικοσαετία στα ΓΕ.Λ. και
ΕΠΑ.Λ. (νομικό πλαίσιο και αλλαγές)*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων
(Ε.Ο.Ε.). Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από:
[https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/243-oi-panelladikes-
eksetaseis-tin-teleftaia-eikosaetia-sta-ge-l-kai-epa-l-nomiko-plaisio-kai-allages](https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/243-oi-panelladikes-eksetaseis-tin-teleftaia-eikosaetia-sta-ge-l-kai-epa-l-nomiko-plaisio-kai-allages)

Παπαμεντζελόπουλος, Κ., Παπαγεωργίου, Μ. & Φραγκούλια, Α. (2021).
*Μελετώντας τον τρόπο εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση των
ευρωπαϊκών χωρών*. Μαρούσι: Εθνικός Οργανισμός Εξετάσεων (Ε.Ο.Ε.).
Ανακτήθηκε στις 19/06/2023 από:
[https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/246-meletontas-ton-
tropo-eisagotis-stin-tritovathmia-ekpaidefsi-ton-evropaikon-xoron-2](https://eoe.minedu.gov.gr/index.php/meletes-e-o-e/246-meletontas-ton-tropo-eisagotis-stin-tritovathmia-ekpaidefsi-ton-evropaikon-xoron-2)